

Generalforsamling i Vejen Miniby

Beretning fra Historiegruppen / Historieværkstedet

Historiegruppen / Historieværkstedet er jo alle i den lille seniorkreds vi udgør. Hver gang vi udveksler ord og tanker handler det jo om historiske forløb.

Og det er sandelig en interessant tid vi lever i nu.

Det var tiden forresten også for 100 år siden.

I 1920 blev Nordslesvig / Sønderjylland genforenet med Kongeriget -

- efter 56 år under prøjsisk styre. Det var en glædelig begivenhed.

Men i årene omkring 1920 blev verden også ramt af Den spanske Syge.

Det anslåes at 50 mio. døde.

I 2020 skyldes pandemien corona-virus eller Covid-19.

Og man er lige så magtesløs over for den virus -

- som man var over for Den spanske Syge dengang.

I dag er virussen kommet fra Hubei-provinsen i Kina.

Dengang kom virussen med amerikanske tropper -

- der i 1917 fra en militærbase i Kansas, USA blev sendt til Europa -

- for at alliere sig med Frankrig og England mod Tyskland i 1. Verdenskrig.

De blev indskibet i Brest og Bordeaux i Frankrig og sygdommen bredte sig snart.

Og her må lige gøres opmærksom på inskriptionen på Genforeningsstenen i Skibelund Krat.

Der står: -

"Mænd fra Vesterhavets Kyster til Det Stille Ocean (Englændere, canadiere og amerikanere).

- har kæmpet for at Ret skal være Magt. I vor Saga skal det staa.

De frelste hjem til Danmark - vore Brødre Søndena".

Ja, de vandt verdenskrigen og det resulterede i Genforeningen.

Sygdommen blev kaldt Den spanske Syge, fordi de ucensurerede spanske aviser -

- var de eneste, der kunne berette om sygdommen.

Sygdommen mærkedes også i Vejen og Askov -

- hvor engang 300 lå syge og adskillige af dem døde.

Og ligesom i dag var de danske aviser dengang fyldt med gode og dårlige råd.

Brug dog mundbind eller - så slemt er det nu heller ikke - lød det.

Den 1. Verdenskrig var begyndt i august 1914.

Mange unge, danske mænd fra Nordslesvig måtte deltage i krigen på tysk side.

50.000 emigrerede til Amerika og blev, når de ankom, af emigrations-myndighederne registreret som tyskere.

Storebrødrene - som skulle overtage slægtsgården - måtte blive -

- for at kunne beholde gård og jord.

De blev derfor nødt til at deltage i Verdenskrigen på tysk side.

En af de første, der faldt - i august 1914 i Belgien - var Louis Timmermann's onkel.
Og Louis' far var også blevet indkaldt som tysk soldat - men deserterede til Danmark -
- og overlevede.

Fra Louis har vi i øvrigt modtaget meget historisk materiale gennem årene.
Dokumenter og billeder som er med til at gøre vores hjemmeside -
- så omfangsrig og spændende.

Og takket være Hans og Harald har vi fået oplysninger om endnu nogle gårde -
- så vi nu på hjemmesiden har registreret 112 gårde i Vejen, Askov og Malt.
På en af dem søgte man i 1915 en pige til at malke 8 køer og deltage i forefaldende arbejde -
- formedelst en løn af 300 kr. for et år.
Bevæger vi os en kilometer fra den gård til en anden og hundrede år frem i tiden -
- finder vi en storbonde hvis industrialiserede landbrugskoncern i 2019 -
- producerede 236.000 slagtesvin og havde et overskud før skat på 92 mio. kroner.

Og når så landmanden i dag vil nyde sit otium, forpagter han sin jord væk -
- ændrer bedriften til et landsted og nyder naturen der.
Filip foranledigede et besøg et sådant sted for nylig.
Og haven var som at træde ind i et guldaldermaleri.
Høje gamle træer - bl.a. to store bøgetræer - og gevækster, som ikke er så kendte i dag.
Naturen kan også fortælle historie.

I slutningen af 1800-tallet udgjorde Bøgen over halvdelen af det danske skovareal.
Og rent symbolsk kom bøgen til at stå for det brede folk og folkestyret.
Egen opfattedes som enevældens træ.

Vi synger "Der er et yndigt land, det står med brede bøge".

Og syd for Kongeåen i tiden 1864-1920 plantede man Rødbøge - som man kaldte Blodbøge -
- for også at mindes det danske blod, der blev udgydt i Verdenskrigen.

Tilbage til menneskelivet. Er der en, der - som barn og voksen -
- mentalt har kunnet fotografere og fastholde og siden erindre situationer mennesker imellem
- så er det Anne Grete. Og sådanne øjeblikke kan være meget fortællende.
Vi beder indestændigt om at Anne Grete fortsætter med at fortælle.

Sidst - men ikke mindst - skal her gøres opmærksom på temaet "Kvindelig" på hjemmesiden.
Især en beretning om Danske Kvinders Udstilling i Vejen i september 1930 -
- fortæller hvilken store rolle kvinder har haft ikke kun i hverdagen -
- men også når store forandringer i menneskenes liv har fundet sted.
Landhusmoderen skulle have hånddelag. Hun var en ferm håndværker.
Og så da et kulturskifte fandt sted - hjemmeindustri blev til fabriksindustri -
- slægtsgården, familiebruget kunne ikke klare sig mod storlandbruget -
- måtte kvinderne søge andre udfordringer - og de blev siden læger, ingeniører, arkitekter -
- kunsthåndværkere o.m.a.
Og det begyndte i trediveerne - og siden er det gået rask af sted.

Og hermed slut på en beretning -
- om nogle verdenshistoriske og lokalhistoriske forløb i de hundrede år 1920 til 2020.

H.-Aa. Gade